

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARA AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

Aquest número, 10 céntims de pesseta per tot Espanya

Fora d' Espanya fixarán lo preu los CORRESPONSALS.

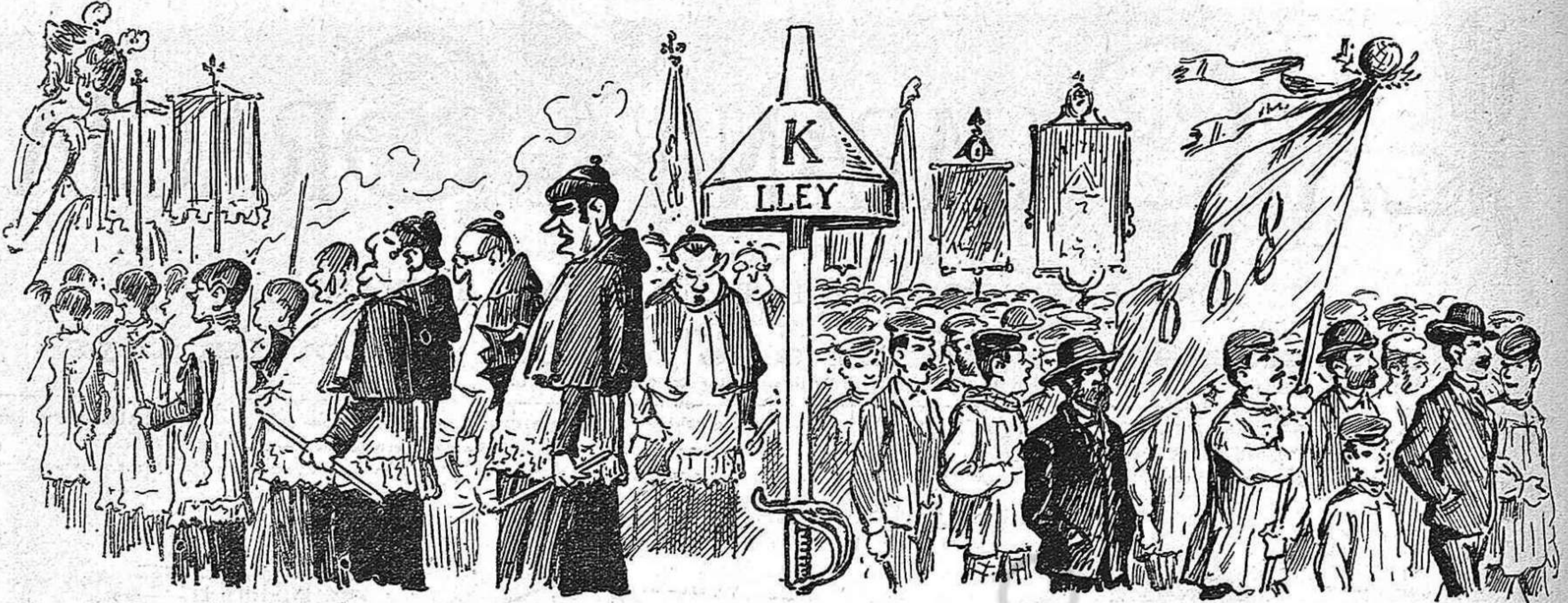
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: Llibrería Espanyola, Rambla del Mitj,
núm. 20, botiga, BARCELONA

PREU DE SUSCRICIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pes-
setas 1'50.—Cuba y Puerto-Rico, 2.—Estranger, 2'50.

LOS QUE SEMPRE FAN HUELGA.

A aquests, lo govern, en lloch de tirarlos la caballeria á sobre, 'ls paga la nómina.

Diu lo govern que las professóns no embrassan la vía pública, encara que durin sis horas.

En cambi, las manifestacions obreras l' embrassan molt, encara que durin cinch minuts.

LA CAMPANA DE GRACIA ALS TRABALLADORS.

ALUS nobles fills del treball que constituïu la part més numerosa, més robusta y més valenta del exercit del progrés! Salut mil voltas!

A la festa que celebréu nos associem de tot cor, y no per adularvos, com fan molts que mentintvos un amor y un interés que may han sentit per vosaltres, voldríem convertirvos primer en víctimes de preocupacions funestas, després en esclaus de las sévas malas passions, ara y sempre en materia explotable, per entre-garvos en día no llunyá, no ho duptéu obrers, a la reacció desenfadada, provocada pel desgabell y pels excessos.

Nosaltres també tenim un taller, y de aquest taller nos honrém sent la campana.

En lo nostre taller s' hi elaboran ideas, s' hi caldejan entusiasmes, s' hi refinan costums públics, s' hi puleixen intel·ligències, s' hi concertan y s' hi encaixan los sentiments de tots los cors honrats.

Avants que dirvos lo que no sentim, lo que repugna a la nostra conciencia, lo que hauria de produhirvos perjudicis incalculables. primer plegariem. La CAMPANA DE GRACIA, la campana del gran taller de la República enmudiria. En lo taller a que 'ns honrém de pertáner, en lo qual venim treballant ja fa a la ratlla de vintitres anys, sense interrupció, arrostrant persecucions, vencent contrarietats lluytant sempre sense conèixer defalliments; en aquest taller nostre s' hi elaboraran, si volen, productes modestos y d' escás valor: pero lo qu' es productes falsificats, adulterats, may de la vida.

Y es per aixó que creyém tenir fins a cert punt un dret a dirirvos la paraula, y una mica de autoritat pera reclamar que se 'ns escolti, may siga sino per lo moltíssim temps que fa que 'ns coneixém.

Ei rah ném, donchs, una mica de las nostras cosas.

Nosaltres volém la República democrática, a fi de assegurar y acríixer las conquistas realitzadas, després de tantas lluytas y de tants esforços.

¿La volém solament per nosaltres? No: la volém per tothom. República equival a *res-pública*, que traduït literalment significa *cosa pública*, y la cosa pública a tothom aspecta, la cosa pública es de tots.

Però principalment es del obrer, y al obrer més que a ningú convé.

¿Per qué? Perque la República es la contraposició vivent a las institucions basadas en lo privilegi y en la ley de castas: porque ab la República desapareixen las lleys que divideixen als ciutadans en dugas categorías, la categoría dels que disfrutan y poden abusar de tots los drets, y la categoría dels que tenen imposats com un càstich lo compliment de tots los debers, fins de aquells que las classes privilegiadas deixan de cumplir, y dels quals se creuen eximidas.

Dintre de la República no hi caben més que ciutadans, y davant de la ley son iguals. L' últim obrer té las mateixas garantías que l' opulent potentat.

Y si algú diu, imitant a certs reaccionaris inventors de aquesta frase sofistica:

—¿Quin tros de pá li donéu al obrer ab la vostra República?

Sempre tindréu dret a respondre:

—No li doném cap tros de pá, es cert, per que la Repú-

blica no es una panadería; pero li doném una cosa que val més que l' pá: li doném la dignitat d' home, li doném los drets de ciutadà lliure é independent.

Es més encare.

Lluytant per la República, creyém lluytar també per la redempció de las classes proletarias, ja que la República facilita extraordinariament la realització de las justas reivindicacions del obrer.

Cal no més fixarse en lo que succehia trenta ó quaranta anys enrera y lo que succeheix avuy.

En l' época de Isabel II y durant los governs moderats que uns á altres se succehian ab tal ó qual disfressa, las associacions obreras, símbol de la séva forsa corporativa, eran perseguidas sense misericordia: tota aspiració a millorar la sort del obrer era considerada com un gran crim: fins en sas honestas expansions trobava 'l treballador la sanyuda y odiosa intervenció dels representants de l' autoritat.

L' inmortal Clavé, que tant y tant havia treballat per la causa del poble, quan era viu m' ho contava.

En lo principi de sa carrera, tot just inaugurá 'ls Jardins de la Ninfa, ab balls corejats, als quals hi assistian ab preferència las nostras classes artesanias, tingué de haverse las ab un governador madur, que privá 'ls balls, diheut que 'l deber del obrer era 'l treball y no la dansa, y que per tal motiu se veyá obligat a prohibirlos, considerantlos com a cátedras de vagancia.

Tots los que tinguéu alguns anys vos recordaréu de aquellas épocas ominosas, vergonyosas, indignas. Los joves que no héu tingut la desgracia de haverlas presenciada, podéu demanar informes als vostres pares, y 'us dirán lo que 'ns exposém a perdre, perdent la llibertat política y lo que podém guanyar afermantla, enrobustintla y assegurantla dintre de la forma natural de la democracia, dintre de la República.

Jo sempre he mirat ab rezel certas teorías insensatas, engendradas per cervells cautelosos que no viuen la vida de la realitat. Nascudas en país estranger y principalment en Alemania y Russia, ahont encare no s' ha verificat la transformació política que ha redimit als pobles llatins, son com certas llevors que no poden germinar en tots los terrenos.

Moltas de aquestas teorías implantadas aquí, en lloch de fruits sabrosos vos donarán únicament ortigas y argelagas, punxas agudas y ays de dolor y de desesperació.

Però de totes, la més abominable y pecaminosa, la més insensata y suicida, es de segur, sense cap classe de dutes, la que aconsella al obrer la abstenció política.

Tant se valdría dirli:—Ja que l' ayre está viciat, colócat sota la campana de una máquina pneumática y ves enrarrintlo fins que no 'n quedi ni una gota.

¿Qué succehiria llavors? Que per fugir de la impuresa del ayre, cauriam en l' asfíxia.

No es aquest lo procediment: l' ayre es indispensable als pulmóns, l' ayre es lo vehícul de la vida física. ¿Qu' está viciat? Purifiquemlo. Però guardemnos de suprimirlo, porque en aquest cas pitjor seria 'l remey que la malaltia.

Y a purificar l' ayre hem de consagrar tots los esforços, no pas a dissiparlo.

Una purificació alcansada a favor de las institucions populars de la República, que després de sancionar tots los drets, los armonisi: que donga al treballador las garantías necessarias pera treballar en pró de la séva millora y definitiva redempció.

Aixó, de moment, es lo que 's necessita.

La República, respectant la llibertat de tothom, contra la qual no pot atentarse sense perill, hauria de ser y seria de segur protectora del obrer.

Alló que diuen de la República burgesa, es una infamia propalada pels reaccionaris, que ab la implantació de la República temen la pérdua de sos privilegis inveterats. Los que 's fan eco de semblant calumnia son los instruments de la reacció: com igualment ho son també y dels més funestos los que excitán al obrer a adoptar procediments de

desordre, y a cometre excessos, que haurían de provocar una reacció inevitable

Afortunadament, los treballadors catalans, en sa inmensa majoria, ja saben a qué aténirse, com clarament acaban de demostrarho en la segona celebració de la festa del primer de maig. Las excitacions dels reaccionaris y de alguns exagerats, que conscient ó inconscientment están a són servey, s' han estrellat, en la cordura proverbial, en la sensatés may prou encomiada y en l' esperit práctic dels obrers de Catalunya.

Cal anar endavant, may endarrera, y 'l progrés s' interromp quan un se fica en un carrer sense sortida, empenyat en passar, a despit de la paret de tanca. Llavors no hi ha més remey que retrocedir, y veures obligat a retrocedir sempre es molt trist.

Marxém, obrers, ab pas segur, cap a la República. Lo camí es ample; l' espay immens. Caminéuhi ab serenitat y confiança.

Y a cada pas procurém implantar tots, aixis los obrers de la inteligencia com los obrers manuals, com també 's homes de bona voluntat y de cor noble, que afortunadament son més en lo mon, de los que molts se creuen, tota mena de institucions protectoras del treballador.

Assegurarli 'l pá, millorar las condicions del treball, propagar la instrucció, facilitar l' asistencia als malalts y als inválits, introduhir l' higiene en los talleres, reintegrar a la dona a la llar doméstica, sustreure a la infelís criatura a traballs impropis de la séva edat, propagar la cooperació donantli condicions de vida pera que puga cumplir lo seu objecte, condemnar buscant l' apoyo de la abrumadora forsa de la opinió, tota explotació abusiva, tot aixó es perfectament compatible ab la llibertat republicana, y no sols compatible, sino necessari, si la República ha de cumplir lo tercer lema de la séva bandera, lo lema de la fraternitat.

Agermanar los homes, may enemistarlos; sembrar llevors de armonia y no d' odi; curar las feridas ab lo bálsem del consol, may indignarlas cruelment, fins a fer perdre l' enteniment al pobre que 's dol d' ellas, será sempre la nostra missió, digan lo que vulgan los que tractan de calumniarnos, porque no volém assentir a las sévas insensatas y casi sempre cobardas excitacions.

Aixis com lo seu lloch es lo del que aixussa y amaga las espatllas, lo lloch nostre, de tothom conegut, se troba al cim del gran taller de la República.

Ja ho havém dit: nos honrém sent la campana de aquest taller.

Per lo tant, obrers catalans: a treballar per la República; que treballant per ella, treballaréu per la vostra millora y per la vostra redempció.

P. K.

LO 1.ER DE MAIG.

Cantém a chor un himne al jorn primer de maig, la festa més hermosa, la festa del treball.

L' esquella avuy no branda ni xiscla l' embarrat, ni bronz la llensadora ni bat lo ferro 'l mall.

Avuy tot a la una lo poble catalá, deixa la aixada y rella l' andami y la fornal, pera cantar un himne al jorn primer de maig, la festa més hermosa, la festa del treball.

De pòr morta, arraulida la explotació n' está, y lo govern tiránich amontonant soldats, puig tem alguns desórds del poble, son esclau, fins en lo port nos clava

quatre vaixells blindats.
 Mes lo sol matineja
 hermós, primaveral,
 y mentre 'l corp tremola,
 l' obrer endiumenjat,
 ab ordre y alegría
 la festa va passant;
 mostrant als que somian
 rublert lo cos d' esglay...
 que sols es una festa
 lo jorn primer de maig,
 la festa més hermosa,
 la festa del treball.

A. LLIMONER.

LO «MEETING» MONSTRUÓS.

OCAS horas avants de comensar lo primer de maig, los obrers de Barcelona van rebre una noticia tan saludíssima com inesperada
 Lo gran meeting anunciat per l' endemà en la Plassa de Toros no podia celebrarse.

—Per qué?—preguntava un Y trenta veus responían á la vegada, cada una ab diversa contestació

—Perque no hi ha hagut temps d' escombrá 'l torín.
 —Perque 'l governador creu que la excessiva aglomeració d' obrers podria perjudicarlos la salut.
 —Perque demés es divendres, y 'ls divendres son días de peix y no de meetings.

—Perque la primera autoritat de la provincia ha tingut per convenient prohibirlo —

Aquí va aixecarse una veu més robusta que las altrás:

—No es veritat aixó que diuhen: lo governador ha donat permís per fer lo meeting.

—Donchs qui 'l prohibeix?

—L' amo de la plassa de toros?

—L' amo de la plassa tampoch hi té cap inconvenient.

—Pues qui es que 'l priva?

—L' arcalde?

—No, senyor.

—Lo general?

—Menos.

—Lo bisbe?

—No s' hi fica 'l bisbe en negocis d' aquests.

—Y donchs! Si ni 'l governador, ni 'l propietari de la plassa, ni l' arcalde, ni en Blanco, ni ningú té res que dirhi, ¿qui 'l ha dictada aquesta prohibició?

—Los toros.—

Moviment general de sorpresa: la gent se mira al que ha portat la noticia, com preguntantli si ve de Sant Boy.

—Los toros, los toros!—insisteix l' altre.—los animals ho han declarat á última hora.

—Pero va de serio aixó?

—Tan de serio, que 'l governador se'n renta las mans y las demés autoritats ja estan ensabonantselas. Ningú d' ells hi té res que veure Los toros son los que tenen la culpa de tot.—

En un moment la extranya noticia va escamparse de l' un cap al altre de Barcelona.

Y poch á poch, ab detalls que 'ls més enterats proporcionavan, se sabia lo cóm y 'l perquè de tota la historia

Perque la prohibició era realment una historia de las més complicadas

A la plassa hi ha nou toros, que tenen lo corral arrendat per passarhi una temporada.

Los tals toros, bestias tan bravas com amigas de las sévas conveniencias, s' havian reunít á primera hora de la tarde, y després d' una animada discussió, havían dit al empresari de la plassa:

Que alló no era cap ateneo ni cap pla de la Boquería; que allí no permeterían reunió ni meeting de cap classe; qu' estavan resoltos á mantenir los seus drets individuals y que si 'l meeting arribava á celebrarse, farian aixó y alló y lo de més enllá y sembrarian lo dol y la consternación per tot arreu.

—Pero ¿per qué?—'ls havia replicat l' empresari.

—Perque no volém que 'ns vinguin á amohinar á casa nostra: aquí hi venim á donar bayudas y no á sentir discursos...

—No teniu cap necessitat d' escoltarlos, si no 'ls voleu sentir: feu lo pagés.

—¿Un toro fé 'l pagés? ¿per qui 'ns ha pres á nosaltres? ¿qué 's pensa que som badells de tres senmanas?

—Es que jo voldria concedir lo permís...
 —Donchs nosaltres no
 —Pero, homes...
 —No 'ns falti al respecte: nosaltres no som homes; som fieras

—¿Es dir que...
 —Nada; menos conversació: no volém, no volém y no volém meetings.—

Y aixis va terminar l' assumpto.

A la majoría de las personas, la explicació de la cosa va semblarlos molt verossímil y casi tothom s' ho va creure.

Jo, encare que siga sacrificant la méva natural modestia, ho confesso: no m' ho vaig acabar d' empassar.

Per sortir de duptes, pujo al tranvia, m' arribo al torín, m' acosto al corral y 'm miro las nou famosas bestias.

—¿Es veritat tot aixó que diuhen de vosaltres? ¿es cert qu' heu prohibit lo meeting?—

Los toros van alsar lo cap, y tots nou á coro van respondre ab accent enérgich:

—¡Mú!—
 Que tradubít al llenguatge corrent, vol dir:
 —Tot aixó 'ns ho han acomulat: son malas volensas de la gent. Nosaltres nos estém ben quietóns al corral y no 'ns fiquém ab ningú.

¡Ves si ho deya jo!
 Ja estava restablert l' imperi de la veritat.

Lo meeting anunciat havia de ser monstruós, según deyan. Pero més, molt més monstruós va ser donar la culpa de la séva suspensió als pobres toros.

A. MARCH.

REFLEXIONS DE UN SOLDAT.

Passejantse pèl quartel, obediènt á la corneta, mirantse un bocí de plom un soldat ras, aixis deya:

«¡Pobre bala! ¡quí 't diria quan te van treure de terra que vindrias á parar al canó de una escopeta!

»¡Quí t' havia may de dir, tu, de passións tant exempta, que la vida pots robar al revoltós per miseria?

»Y á tu, ferro, quí jamay t' hauria pogut fer creure, que de la terra sortint te tornessis l' arma aquesta!

»De la montanya en lo cor jamay vas pensá en la guerra, ni en escupir foch ni plom que dona la mort com pesta.

»Y jo, soldat infelís, ¿quí m' havia de fer creure, que ma familia deixant vindria al quartel á véurem?

»Jo qu' era tot pau y amor empunyá ara l' arma aquesta pera matá 'ls méus germáns al primer toch de corneta!

»Tu, bala, may has fet res ni farás sola, ¡pobreta!

Tu, fusell, res fas tampoch; con ella, ets un cos inerte.

MAPA D' ESPANYA.

Ab aquell canguelo etern y ab aquell terrible empaig, aixis lo veyá 'l govern lo dia primer de maig.

«Es que jo soch l' instrument
que 'us fa escupir la mort frèstega?
No, jamay, jo soch també
la pau portada á la guerra.
» Malhaja, sí, aquell poder
que unintnos als tres, fa una eyna,
que la mort sangrenta escup
contra qui sos drets defensa!

JOSEPH ALADERN.

LA DIADA DE LA FAM.

dels jornalers, dels treballadors,
dels obrers, del proletariat se 'n diu
la classe pobre, calificantse ells mateixos
d' esclaus, de parias, de morts de gana,
ab rahó sobrada pot dir-se'n del primer
de maig la diada de la fam. Y aixís tenim
que 'l mes de las flors s' inaugura ab un
badall universal.

Respecte á la distribució del temps
diari, segons los mateixos desitjos manifestats
en quantas reunions s' han celebrat, pot
dir-se'n també la festa dels tres vuyts.
Y verdaderament son tres los vuyts que
desitja umplir la classe obrera: lo cap,
lo ventrell y la butxaca, que 's tradueixen
desseguida per instrucció, descans y feyna.

Si es natural ó no es natural la demanda
d' igual temps de treball pera totas las
industrias, no seré pas jo qui ho resolgui.
A la vista salta que en la Naturalesa la
regla general es la varietat. Tot quant d' ella
s' aparta es irracional y utópich. No es ab
llibres, ab periódichs, ab proclamas y ab
discursos com s' arregla una cosa espatllada.
Y si la societat ho está, hem de comensar
per l' análisis, per l' estudi detingut de cada
organisme social y hasta de cada individu.

Y no se 'm digui pas que de home á home
va zero, perque es tant fals aixó com aquell
ditxo dels castellans «lo mismo da jabón
que hilo blanco, pues todo sirve para la
ropa». Del home sabi al burro, del treballador
al gandul, del robust al débil, del sá al malalt,
del grós al petit, del vell al jove hi van
diferencias inmensas. Volguerlos igualar
es buscar la lluna en un cove.

Las lleys varían segons los paissos; y encare
deurían ser més variadas. Volguer regir als
negres del Sudán per las mateixas lleys qu' als
hombres de Berlín; considerar davant d' un
mateix Códich iguals als laponesos qu' als
habitants del Centro d' América es tant
soberanament ridícul y bunyol com volguer
que un cabrit y una gallina s' aparellin
pera tirar una conductora.

Y es que dins de las rasses humanas hi han
especies diferents, y dins de las especies,
varietats, y cada individu no es igual als
demés ni per la cara, ni per la veu, ni per
las maneras, ni pèl talent.

D' aquí que la llibertat, la igualtat y la fraternitat
sigan relatives, may absolutas.

Avans de resoldre 'l problema social s' ha d' estudiar
al home. Y l' home, tal com es y tal com funciona,
no pot saberho 'l filosof, l' advocat, l' enginyer,
l' hisendat. Al home ha d' estudiarlo l' antropòlech
y sols la Sociologia que tinga per basa á l' Antropologia
pot prosperar. Las demés son tronades d' estiu
y focs artificials. Volguer qu' un alambí destilli
pans de crostons es propi de ximpls. Cadascú
deu fer lo que pot fer, y no s' obligui jamay á
fer lo que no 's puga.

No hi ha pas dupte que la qüestió social es
altre que la política. Seguint alló de que 'l que
s' ofega no mira quina aygua beu, los obrers
se separan de la política ab més ó menos justificat
motiu, perque blanchs y negres no portan,
ni poden portar en son programa las reformas
que 's demanan. Y aquí la qüestió es la lluyta
per l' existencia, seguida d' un plan d' aixamplars
impossible de lograr.

La política involucra una serie de pensaments,
y pèl qui la cursa de bona fe es una cosa ideal.
Lo primer de maig obrer es lo més real y positivista
qu' existeix. Lo partit que renega de la religió,
de la patria, de la política, obra únicament
la boca en demanda de pá. Y al qui 's mor de
gana, qu' es lo més prosaich, sense sentir en
son cor l' alenada d' un ideal, no li demaneu
pensaments, sols obra á impulsos dels instints.
¡Salvis lo pahidor y pérdis la societat! dirá
parodiant aquella frase de «Sálvense los principios
y piérdanse las colonias.»

¿Qué fa l' Estat? En lloch d' ametrallarlos ab
llonguets, y entenguis los demés comestibles,
oposa á la boca dels solicitants la boca dels
fusells y dels canons, perque, per més que
's xavos sigan més numerosos que las pessetas,
sempre ab una pesseta poden tenirse xexanta
vuyt xavos.

No vol aixó significar que siga justa tal
actitut, ni que jamay puga millorar-se lo que
está mal. Sols vol dir, qu' es fatal, qu' es de
necessitat que passi, perque ha de passar
aixís y no d' altra manera. Y com per arribar
al terrat més prompte s' hi es per l' escala que
pujant agafat d' unglas á la fatxada, aixís
penso que fan mal los jornalers que no
aprofitan las armas que posan las lleys en sas
mans, y de malehir y despreciar als partits
polítichs avansats ja que verdaderament los
aplanan lo terreno pera passar lliure, segur
y ample lo tabernacle de las sévas aspiracions.

Resulta que volguent seguir los procediments
revolucionaris y predicantho á só de tabals,
la burgesia s' esvera. y al llegir certs discursos
se justifica la por cervical que tenen als
socialistas y als anarquistas á qui 's figuran
menjantse als richs de viu en viu. Y com qu' alguns
oradors fogosos han intentat convertir la
huelga de maig en un escorxadador de burgesos,
no es d' estranyar que mirin ab recel tota
bellugadissa obrera, y fins, havent estat
emplassats, corrin á demanar ajudas lo dia de
la crisis á las xeringas de Trubia de las Adressanas.

També es un succés que fatalment vindrá,
y consti que lo de fatal no ho dich en l' acceptió
de desgraciadament, que 'l jornaler millorarà
molt y molt. Es regular que 's mogui per
lograrho, pero pensi que treballa en una obra
de centurias, que treballa per sos fills y per
sos nets, y qu' aixís y tot may lo rarán la perfecció,
ni ell, ni 'ls seus des-

cendents. perque de vicis y miserias n' hi haurán
mentres hi hajan homes.

1.º maig, 1891.

XAVIER ALEMANY.

8, 8 y 8.

Total: 24.

Vintiquatre horas tèn 'l día,
y diu que hi ha 'l pensament
de dividir las d' un modo
que 'm sembla molt excelent.
La distribució es aquesta:
vuyt horas per treballar,
vuyt per gosar é ilustrarse
y otras vuyt per descansar.
¡Quína diu quan la terra
quedi organizada així!
Ja 'm sembla que veig lo quadro:
¿volen que 'ls lo pinti?—Sí.

**

VUYT HORAS DE TRABALL.

Tot bull, tot se mou, tot vibra:
la humanitat no es res més
que un exercit que s' empenya
en la lluyta pèl progrés.
Desde la vall á la serra,
en lo camp y en la ciutat,
per tot sona 'l drinch armónich
de la santa activitat
Obrers, escriptors y artistas
en hermosa confusió
van completant la gran obra
de la civilisació.
L' un hi porta un gra d' arena,
l' altre hi porta 'l seu talent
y 'l magestuós edifici
va creixent, creixent, creixent...
Aquí llauran, allá serran,
allí se sent troná 'l mall...
¡¡¡Basta!!!... Ja están acabadas
las vuyt horas de treball.

**

VUYT HORAS D' EXPANSIÓ.

Podém fé 'l que milló 'ns sembli.
¿En qué las ocuparém?
Ans que tot, no cal duptarho,
es precís que 'ns ilustrém.
Las fórmulas que la ciencia
'ns brinda ab pródiga má,
las riquezas literarias
que brotan aquí y allá...
Tot havém d' escudrinjarho,
tot ho volém sapigué:
del caudal de la cultura,
ningú pot negarnos re.
Després, busquém en l' esbarjo
nous gustos y sensacions,
tan precisos á la vida
com l' oxigeno als pulmóns.
Y satisfent sense estrépit
los afanyes del nostre sér,
apurém, cantant, la copa
hont rebull l' honest plaher.

**

VUYT HORAS DE DESCANS.

¡Dormím! La forsa que 's gasta
ab l' activitat del cos,
cal referla cada día
ab lo carbó del repós.
La máquina més potenta,
rodant ab etern refrech,
poch á poch s' inutilisa
y al últim se para en sech.
La inmovilitat sumada
ab la ferma activitat
donan com á just producte
la dolsa tranquilidat.
Dormím, donchs; hem d' olvidarnos
del treball que havém emprés
y de tot lo que 'ns rodeja:
dormím sense pensá en res.
Pero ¡ey! no tirém petardos,
perque—val á dirho—així,
lo descans resulta un mito
y es impossible dormí.

C. GUMÁ.

LA NOSTRA MATRONA.

(POE: IA DEDICADA Á TOTS LOS OBRERS AMICHS DEL PROGRÉS Y DE LA LLIBERTAT.)

No falta, no, qu' 'us dirá,
ab veu aspre y altanera,
que l' obrer de cap manera
á las urnas tèn d' aná.
Y 'l mateix que aixó haurá dit,
cridant vos dirá també
que l' obrer, per lo seu bè,
no ha de ser de cap partit;
mes qui diu tal disbarat,
per més que 's tituli anarquich,
ciudadán, es un monárquich;
un monárquich disfressat.
Ab astuta traïdoria,
fingint sé un company lleal,
es ell tant sols un puntal
dels que tèn la monarquia.
Aixís, donchs, sa pretensió
tots havém de retxassar,

si no volém treballar
per la nostra perdició;
puig tots los bons ciudadáns,
que son amichs del Progrés,
per més que siguem obrers
hem de ser republicáns.

Pensem que nostra matrona
qu' es senzilla, honrada y noble,
no aixafa ni aterra al poble
baix lo pés d' una corona.

Per mostrar son poder fort
ella en rich trono no seu,
y digna y gran la veuréu,
sens qu' empunyí ceptre d' or.

Los malvats y 'ls ignorants
d' ella 's burlan sens motiu;
puig la República viu
sols del vot dels ciudadáns.

Renor, odi ni malicia,
may á ningú ha demostrat
y vol la Fraternitat,
la Igualtat y la Justicia

Dels criminals cops d' estat
ha sigut sempre enemiga
y es la més fidel amiga
de la santa Llibertat.

Injusticias irritants
ni privilegis no vol;
dels esclaus ella es consol
y es lo terror dels tiráns.

La cadena del esclau
ella romp ab sa ma forta:
la República, donchs, porta
Llibertat, Progrés y Pau.

May d' armas vils ni traïdoras
s' ha valgut pera lluytar.
¡La Rahó farà triunfar
sas ideas redemptoras!

Ella, per sort, triunfará
lliurant á la nostra terra,
y aquell que li fassi guerra
traïdor al Poble será.

Y 'l que com despólich rey
vulga sos drets destruhir,
tindrà llavors de sufrir
tot lo rigor de la Lley.

Mes si volém, ciudadáns,
véurela lluny de perills,
¡fem que tots los nostres fills
sigan bons republicáns!

FRANCISCO LLENAS.

qui van unas paraulas dignas de
grabarse en lo cor de tots los
obrrers. Va pronunciarlas lo diputat
inglés Burt, president que si-
gué del Congrés internacional
miner de Jolimont (1890) y del de
Paris, en casi totas las sévas
sessions.

«Insistescan los treballadors de
tots los paissos pera obtenir la llibertat
de la paraula y la llibertat de la
associació: confihin en la justicia de
la seva causa, y tingan per sos pitjors
enemichs—sigan las que 's vulgan
las falsas mostrars de amitat que
afectin—als que aconsellin las
amenassas, las violencias y 'ls crims.
Aqueixos consells son més que
imprudents, son funestos: son en un
pais lliure, criminals y perversos.»

Vegis com lo punt de vista dels obrers
més ilustrats y que gosan de major
autoritat, está perfectament d' acort
ab las opinions de LA CAMPANA DE GRACIA.

Los fabricants de Manresa, envalentonats
per la solució que va tenir la huelga del
any anterior, van participar als obrers
que 'l que 'l dia primer de maig faltés
á la fábrica, perdria 'l puesto.

Es molt de lamentar la intemperancia
dels industrials manresans.

No es pas aquest lo cami pera lograr
la bona inteligencia y l' armonia entre
'l treball y 'l capital.

Centros obrers tancats y sellats,
presos als barcos de guerra... Y aixó
que á Barcelona no ha passat res.

Tals son los fruits de la reacció política.
Comparin los obrers entre lo succehit l' any
passat y l' any present.

Y aixó que l' actual govern blassona
de seguir los procediments liberals y
democrátichs. ¿Ahónt aniriam á parar,
llavoras, si la reacció s' accentuava?

Calculinthe 'ls obrers, y ab la má al
cor respongan si 'ls interessa ó no 'ls
interessa la política.

A Zaragoza hi ha hagut cargars de
caballeria, atropellos y desgracias.

Está vist: los conservadors, tot just
s' hi poden deixar anar, ja s' hi tiran,
y sempre ab lo caball encabritat y 'l
sabre als dits.

May están tant contents com quan
pegan.

A Barcelona l' explosió de uns quants
petardos, fet

LA UNICA GUIA DEL OBRER (per A. Me: r s).

¡Si vols sortir de aquest pedregám, álsat y segueixme!

cobart y criminal que reprobem ab tota l' ànima, ha donatilloch à que 'ls conservadors se donguessen à coneixer. Va dir la *Publicitat* que 'ls petardos van reventar en sitis pròxims als punts ahont sol haverhi retens de policías, comentant aquest fet sense malícia. Donchs la *Publicitat* ha sigut denunciada.

Los petardos van reventar à San Pere. Y à conseqüència de aquest succés, van efectuarse algunas presóns à Sant Pau. Los presos van ser conduhits à bordo dels barcos de guerra anclats en lo Port.

Quan va venir la Esquadra eran molts los que preguntavan:

¿Per ventura 'ls peixos del mar s' han fet anarquistas y 's proposan declararse en *huelga*?

Y no sent aixís de qué serveixen los barcos de guerra? ¿De qué serveixen? Ara s' ha vist de qué serveixen. Serveixen de presó; serveixen per desar à una dotzena de treballadors, que ningú sab encare si seràn culpables, lo qual no obsta perque de bonas à primeras se 'ls tanqui à las sentinas humidas, romàticas y sense llum, infligintlos un verdader càstich, y fentlos corre 'l perill de agafar una calapandria per tots los dias de la seva vida.

Pero encare serveixen per un' altra cosa. Serveixen perque 'l ministre del sentit juridich, lo célebre Silvela, qual tupé improvisat va creixent cada dia més y amenassa arribar prompte fins als núvols, interpellat sobre aquest assumpto per un diputat rapublicá, diga ab la major frescura:

—Los presos estaràn sempre més bè en un barco de guerra qu' en una presó. A mi, à lo menos, sempre que viatjo, m' agrada més dormir à bordo qu' en terra. Prenguin acta 'ls obrers de aquesta declaració, y diguinli:

—Descansa, amich Silvela, descansa, que si de nosaltres depén, ja vindrás à bordo à menjar galleta.

No hi ha remey per la pobra Espanya: los conservadors están decidits à *empapelarla*, y lo qu' es més trist que tot, à *empapelarla* ab bitllets de Banch.

Lo Banch d' Espanya s' encarrega de inundarnos. Sens més que una màquina de imprimir y unas quantas resmas de paper, estarà en situació de cubrirnos de paper moneda. Y llavoras sabré m' lo qu' es bó.

Que governin un quant temps los conservadors y en breu 'ns trobarem tan ennavegats com certs paissos del Sud-América, victimas de la bancarrota.

Un saludo à Salmerón, que ha vingut de nou à Barcelona à defensar lo dret dels electors de las Aforas, assistint à la sessió de la Audiencia, en la qual s' ha verificat la comprobació de las firmas que obran en los certificats. Los resultats de la comprobació no poden ser més favorables al dret del eminent repúblicà à seure's en lo Congrés.

Lo Sr. Salmerón, per la seva constància y per la noblesa de sòn procedir, se fa digne de la estimació, no ja sols dels republicans, sino també de todas las personas decents y amants de la puresa electoral.

Un detall: Assistí també à l' Audiencia 'l seu contrincant Sr. Puig y Valls, y D. Mariano, sens dupte perque no diguessen, s' acostà al Sr. Salmerón y li allargà la mà. No es la mà lo que ha de allargar lo Sr. Puig y Valls al Sr. Salmerón; lo que ha de allargarli es l' acta.

Al visitar en Salmerón la Exposició de Bellas Arts, va adelantarse à saludarlo 'l governador de la provincia, allargantli la mà.

Aixó no priva perque una altra vegada que aném à aplaudir al eminent repúblicà, lo Sr. González Solessio 'ns tiri la caballeria à sobre.

Escolti, Sr. Solessio: avants de allargarlas al Sr. Salmerón, es necessari que d' aquells atropellos se 'n renti las mans.

La molta abundancia de original que ha hagut de ser insertat en lo present número, 'ns ha impedit de contestar, conforme hauriam desitjat, à la correspondencia que portém rebuda, lo qual efectuarem la senmana próxima.

LO RICH Y 'L POBRE.

Per poder guanyarse 'l pá ja se sab que tot obrer cada día s' ha de fer un bon tip de treballà.

La feyna li proporciona lo rich, com un gran favor, quan alcanza ab sòn suhor la ganancia que ambiciona.

Nego, donchs, tal protecció, perque sempre tinch entés que allà ahont media l' interés no existeix la compassió.

Lo pobre obrer va vivint ab privacions molt estretas, y si guanya tres pessetas lo que fá, ne guanya vint.

Tu 'm donas treball à mi,

jo t' aumento la riqueza, jo visch sempre en la pobreza, res te tinch, donchs, que agrahí. Si un estudia lo que dich, profundament, no per sobre, sempre déu lo rich al pobre, may lo pobre déu al rich.

P. TALLADAS

LAS ELECCIONES DE DEMÀ.

Escribim aquestas ratllas lo dimecres: faltan sols quatre días pera la elecció de regidors, y aquesta es l' hora en que la titulada coalició republicana no ha publicat la llista dels seus candidats.

No obstant, per las noticias que tenim, aquests se poden dividir en dos categorías.

Primera: la dels que no volen anar à la Casa gran, ó que à lo menos no fan res enterament per anarhi.

Segona: la dels que no tenen altra deria, ni cap més pensament, ni casi bè cap mes ofici que 'l de ser regidors.

Als primers, als homes que dintre dels partits republicans tenen historia coneguda y probada, y que en sa vida privada ostentan una conducta irreprochable. valdría la pena de apoyarlos, si ab tota la seva respectabilitat no se 'ls fes servir de tapa-bruts de mitja dotzena de aventurers y saltimbanquis.

Contra aquests, sense necessitat de anomenarlos, perque tothom los coneix, ¡guerra à mort! La major desgracia que podria cabre al partit republicà es que sortissen elegits.

Si la candidatura de la pretesa coalició sigués pública, à l' hora en qu' escribim, no tindriam cap inconvenient en garbellar noms y apellidos. Pero quan tant se recatan, senyal segura de que pretenen utilizar la sorpresa de última hora. Certs noms no poden resistir la discussió.

En cambi, desde 'l dimars que circula la candidatura del partit republicà històric, qu' en la impossibilitat de fer coalicions poch prestigiosas, se presenta sol en alguns districtes de la capital. Partidaris nosaltres de la *depuració* republicana per créurela ventajosa à tota coalició monstruosa, veyém ab gust la citada candidatura y la recomaném à tots los nostres correligionaris y à tots los amants de una recta y honrada administració municipal.

Figuran en ella 'ls següents noms: *Districte de la Llotja*:—D. ARTUR GALLARD y D. PAU MALLOFRE.

Districte del Born:—D. ANTON FURNÓ y ABAD. *Districte de l' Audiencia*:—D. FREDERICH ALSINA, D. RAMÓN MARTÍNEZ y D. MIQUEL MARTÍ y TORRES.

Districte del Institut:—D. FREDERICH MASSÓ y PASTOR y DON FRANCISCO RAVETLLAT.

Districte de la Concepció:—D. JOSEPH ROCA y ROCA y D. EUSEBI PASSARELL y DIRLA.

Districte de Atarassanas:—D. MANUEL J. LEONOR y D. SALVADOR VIGO.

Districte de la Universitat:—D. JOSEPH EXTREMS.

Districte de Hostafranchs:—D. JOSEPH MARIA TORRES y DON EDUANT CASELLAS.

Aquests candidats son los que mereixen la nostra preferència. Lo nom seu respón del acert de la Comissió electoral del partit, que ha procedit ademés ab serietat y franquesa, prescindint del abusu sistema de las antevoctacions, que conforme sab tothom, son una farsa més agregada à las moltíssimas que s' afectúan ab la excusa de las eleccions. LA REDACCIÓN.

BATALLA DE CAFETERS.

Al café de la *Peixera* l' amo está molt preocupat: ¿qué redimontri murmura? Posémnos al seu costat:

—¿De quin modo—d'iu—podria arrodoní 'l meu café, donantli més importancia sense que aixó 'm costés re?

—¿De quin recurs me valdria per fé arreglà aquests voltants, evitant la pols y 'l barro que molesta als parroquiáns? ¿A quina arma haig de recorre per ser casi omnipotent y convertir la *Peixera* en un veritable edén?—

L' home aixeca 'l cap enlayre, se dona un copet al front, y d'iu, fent una pirueta: —¡Ja ho he trobat, vatúa 'l mon! Ara que hi ha eleccions pròximas, me faré fer concejal y seré 'l rey d' aquest barri, l' amo, 'l cafeter feudal.—

De repent sent una rialla que l' eco volant li ha dut; busca la causa... y al véurela se queda parat, fret, mut.

Al davant de la *Peixera*, ó vint passos més enllà hi ha 'l café de la *Gran quadra*: l' amo es qui riu. ¿Qué voldrà? Es necessari saberho.

—Tú—d'iu, cridant:—¡mirantus! ¿vols fé 'l favor de explicarte? ¿vols contarme per qué rius? —Perque 'm fa d' alló més gracia que tots dos, en un moment, haguém anat à fer l' *ambo* de tení igual pensament. —¿Quin?—d'iu lo de la *Peixera*, buscant medi de fé 'l mort. —¡Ay!—d'iu lo de la *Gran quadra*:—

¿que t' pensas que vinch del hort? Tú, per més que dissimulis, tens la pretensió formal de veure si ab los teus medis logras sortir concejal. —¡Y tú vols també sortirne? —¡Per supuesto! sí, senyor: igual que tú, tinch la idea de posarme à regidor.

—Pues prepárat à espinyártelas. —Te las espinyarás tú.

—No, noy, que de la victoria casi bè n' estich segú.

Y en sent concejal, t' ho juro, aquí faré y desfaré:

posaré taulas y taulas al mitj mateix del carré;

me vindrán las *carri-cubas* à regarme 'ls meus voltants;

manaré que 'm tirin sorra en capas ben abundants;

tindrè deu *guras* de guardia à la porta del café,

y tú, per més que reclamis, may disfrutarás de re.

—Donchs jo també t' asseguro que en quan sigui regidor, lo café de la *Gran quadra* no tindrà competidor.

—Taulas à fora? ¡A dotzenas!

Ja tinch fet lo pensament de plantarne hasta la porta del teu propi establiment.

Tindrè 'ls *guras* que 'm convinguin;

pintaré sobre 'l portal unas lletrassas que diguin *Gran café municipal*;

posaré 'ls toldos que vulgui y si se m' antotxa així,

la música de la vila vindrá sempre à tocá aquí.

—¡Ho veurém!—exclama l' altre.

—¡No ho hem de veure! ¡Está clar!

—¡Ay de tú si jo triunfo!

—¡Ay de tú si 't puch guanyar!—

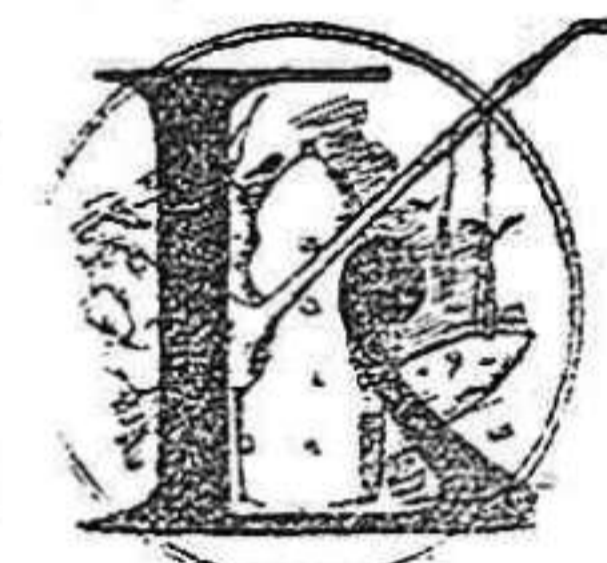
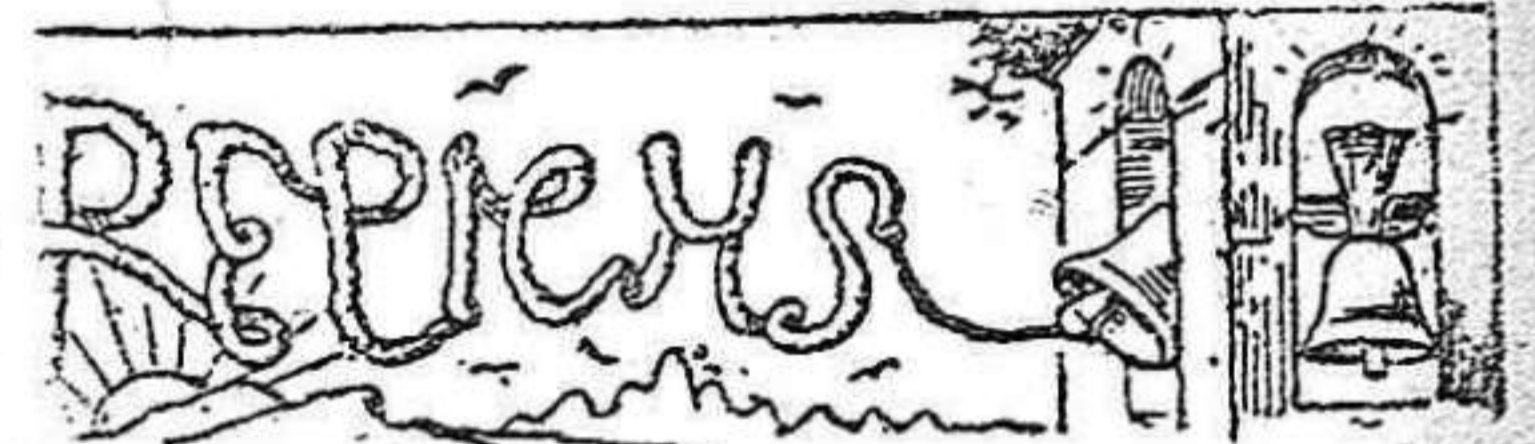
Després d' aquesta polémica, d'iu que 'ls dos beligerants, cadascú en la seva porta,

cridan:—¡Favor, ciutadans! ¡Fassinme entrá al municipi!

¡No es per medrar ni es per rel!

¡Es perque hi está empenyada la dignitat del café!

C. GUMÀ.

os conservadors, després que han vist passar la tronada del primer de maig sense descarregar, diuhen:

—Ja ho veyeu: no hi ha procediments mes eficassos que 'ls procediments conservadors. Las midas preventivas conjuran tots los perills.

Un dupte se m' ocorre: ¿han triunfat los procediments reaccionaris ó 'l sentit práctic del treballador, cada dia més acentuat?

De todas maneras, sempre resulta una cosa. Los obrers no s' han deixat atropellar y han fet molt bè.

En cambi 'ls conservadors, com si no sapiguessen estarse'n, han atropellat un altra cosa. Han atropellat lo dret de manifestació.

Lo nomenclament de interventors, per lo que respecta à Barcelona, ha sigut una operació llarga y penosíssima, que ha durat dos dias y part de las sevas nits. ¡Vaya una manera de treballar!

Ja ho veuhen: los únichs que no demanan las vuyt horas, son los aspirants à regidors.

Per reforsar aquests dias las forsas de la policia, va valerse 'l governador de Barcelona de una pila de burots.

¡Ditxosos burots! Diguin que serveixen per tot: per votar regidors, per fer de policia y encare per moltras cosas.

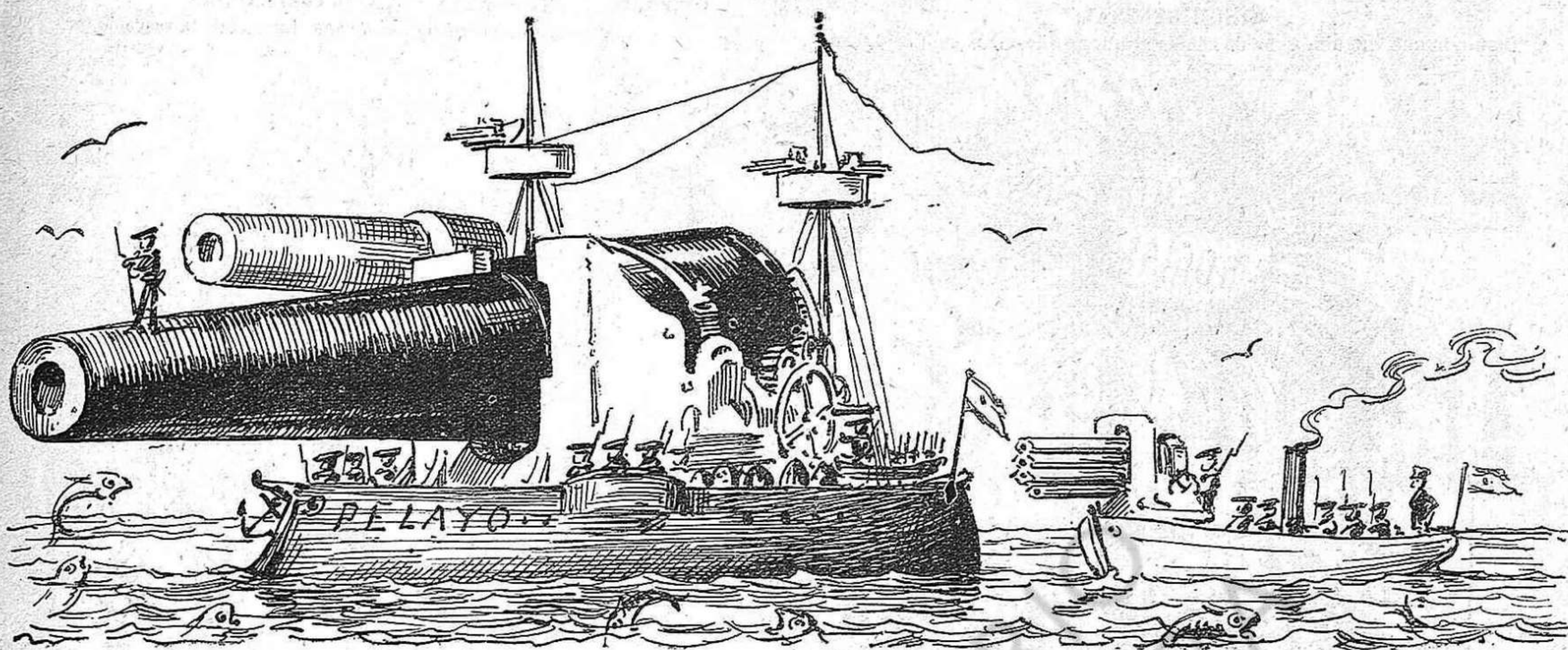
Per tot, menos per evitar qu' entri *matute*.

Parla 'l Sr. Sánchez Toca en lo Congrés, y à pesar de ser subsecretari de la presidencia y per lo tant conservador, empren un viatge de recreo pels *cerros de Ubeda*, ficantse per tot arréu ahont no 'l demanan.

Aixís per exemple diu y assegura que 'ls fusionistas están més pròxims à D. Carlos que à la República.

Y assegura y diu que la representació genuina de la soberania del poble es lo monarca.

Ab tots aquests disbarats, lo diputat de la majoria s' ha guanyat una t, que podrá afegir al seu apellido.

Fins enviaren aquí la espantosa escuadra espanyola «con sus poderosos cañones» com deya 'l Brusi, sense considerar que 'ls obrers necessitan pessetas y no pessas d' artilleria.

Ab lo qual ja no será Sánchez Toca, sino Sánchez Tocat.

Deya un periódich, en vigílias del primer de maig. «Los ingeniers del ejército tenen preparada la dinamita, per si 's fa necessari emplearla contra 'ls obrers revoltosos.»
¡La dinamita! ¡Uy quina por!...
Pero ja ho havém vist: no ha sigut menester emplearla, ni molt menos.

A propòsit de aquest fet, va entaularse entre dos obrers lo següent diàlech:
—¿Y qué 'n farán ara de la dinamita, no haventla poguda fer servir?
—No ho sé: per mí que se la menjin.

Han observat moltes personas que solen passar pel carrer d' Escudellers, que en los aparadors de la botiga

de calsat del Sr. Jofra, candidat á regidor, cada dia hi ha menos parells de botinas d' home.

Aquesta disminució en l' article reconeix per causa, segons m' han assegurat, lo gran consum que 'n fa aquests dias l' amo de la botiga..

Perque 'l Sr. Jofra, en lloch de produhir calsat de alguns mesos ensá, no fa més que consumirne. Segons cálculs prudencials, aquest consum ascendeix á un promedi de dos parells per dia.

Vostés preguntarán: ¿cóm s' ho arregla un home per consumir dos parells de botinas diarias?

Fent lo que fa 'l Sr. Jofra: presentantse candidat á regidor, treballantse un mateix lo districte, esmolant empedrats de carrers y grahons d' escaleta, visitant á tots los electors, un per un, sigan ó no sigan coneguts, demanantlos per la mor de Déu, la firma pera la intervenció y 'l vot pera las elecciones.

Admira aquesta constancia y aquesta fallera per anar á desempenyar un càrrech gratuhit.

Perque á la Casa Gran, ja tothom ho sab, no s' hi fan sabatas, per més que molts suposan que s' hi poden fer *sabataradas*.

Lo *meeting* mónstruo que devia celebrarse 'l diven-dres en la Plassa de Toros, no va tenir efecte á pretext de que hi havia bestiar tancat en los corral.

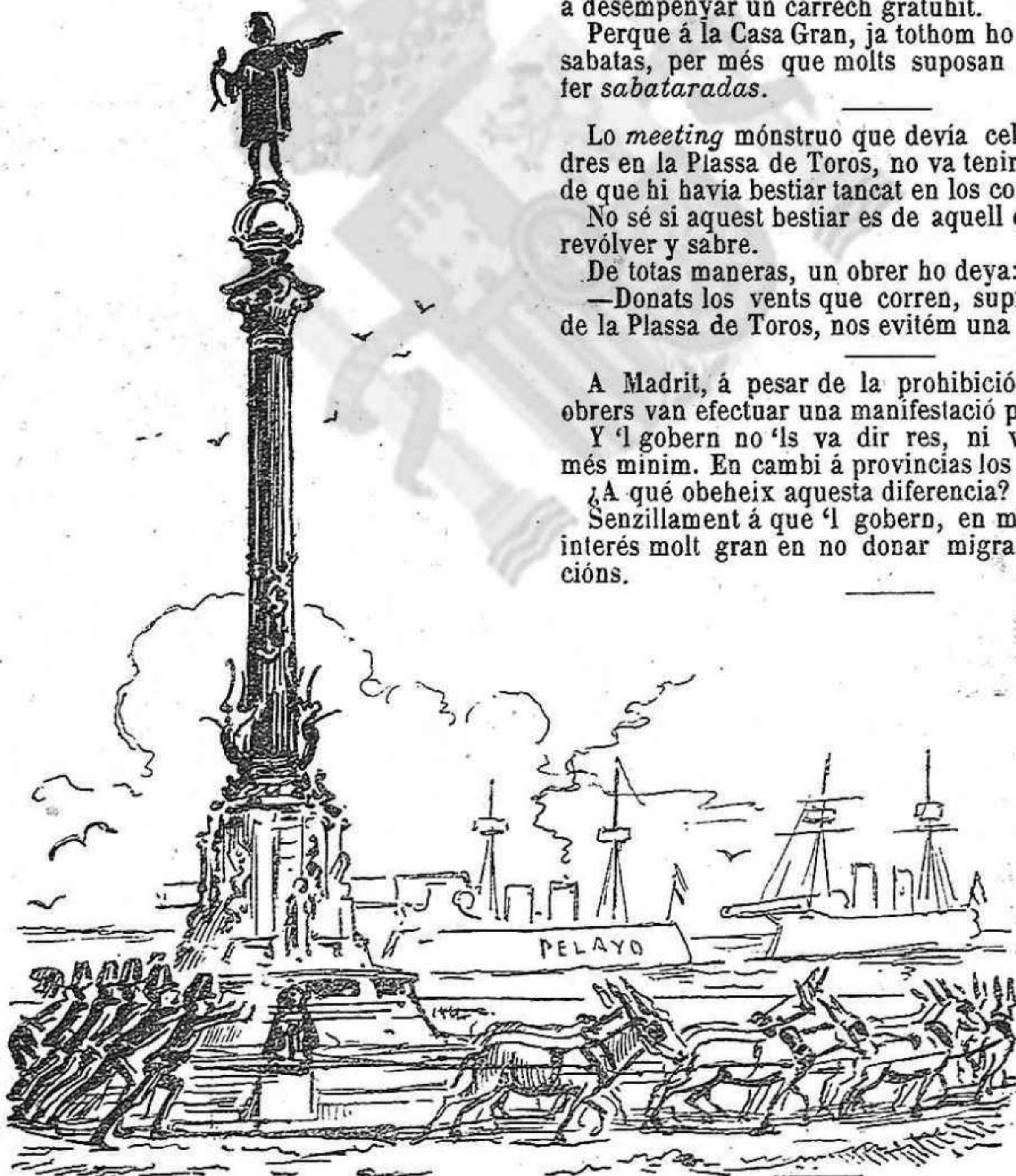
No sé si aquest bestiar es de aquell que gasta garrot, revólver y sabre.

De totes maneres, un obrer ho deya:
—Donats los vents que corren, suprimint lo *meeting* de la Plassa de Toros, nos evitém una *corrida*.

A Madrit, á pesar de la prohibició del govern, los obrers van efectuar una manifestació pacífica.

Y 'l govern no 'ls va dir res, ni va inquietarlos lo més minim. En cambi á provincias los hauría trinxat.

¿A qué obeheix aquesta diferencia?
Senzillament á que 'l govern, en mitj de tot, té un interés molt gran en no donar migranya á las instituciones.

Y aseguran que pèl cas de que l' Escuadra hagués hagut de funcionar, pensavan enretirar lo monument de Colón. perque no 'ls fes nosa, quan tractessen d' escombrar la Rambla.

Lo Sr. Felip, aquell célebre contratista de quintos per Ultramar, ha obtingut una sentencia favorable del Consell d' Estat, en virtut de la qual obtindrà deu milions de pessetas.

Vint anys enrera 'l tal Sr. Felip era un pelat. No en va ha tingut bons advocats defensors, mentres ha durat la causa: entre ells lo Sr. Silvela.

En lo successiu ja no será qüestió de dir:—¡Qué amigos tienes, Benito!... En lo successiu s' haurá de dir:—¡Qué amigos tienes, Felip!

Una filla del duch de Alençon, de la familia de Orleans, que aspira á la corona de Fransa, ha contret matrimoni ab lo príncep Adalbert de Baviera, qu' era precisament qui manava l' ejército del seu país durant la invasió del any 70. ¡Figúrinse quina impresió ha produhit aquest fet á Fransa!

A lo menos aquests reys, ó aspirants á serho, no reparan en escrupul patriólich més ó menos.

No sembla sino que al perdre la corona, perden lo cap.

Los treballadors inglesos van celebrar la manifestació obrera no 'l dia primer de maig, com los nostres, sino 'l dia tres, qu' era diumenje.

De aquesta manera, ab la boca van associarse á la aspiració de las classes proletarias; pero de fet la senmana passada van treballar un dia més, elaborant géneros ab que invadir á las nacions imprevisoras, que per cumplir un acort, deixan de treballar.

Lo Patró Aranya era fill de Inglaterra. Pero 'ls inglesos fan més qu' embarcar als treballadors de totes las nacions del mon: los embarcan y 'ls fan pagá 'l beure y 'l passatge.

Y las més de las vegadas miran si se 'ls poden quedar los bagúls y las maletas.

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO.

1. XARADA.—Ca-mi-sa.
2. CONVERSA.—Carme.
3. TRENCA-CLOSCAS.—La rondalla del infern.—
Frederich Soler.
4. ROMBO.—
C
P E T
P O R R O
C E R V E L L O
T R E N A
O L L A
O
5. GEROGLÍFICE.—Tu y jo som dos.

Han endavinat totes las solucions los ciudatáns Miranús, Peo Dallonsas y Un Floralista. n' han endavinadas 4 A. G y H y Un Fogoner; 3. A. Mas Xatart y Totilaff; 2. Salabugas, y 1 no més, Un Macabeu y Pere Xarubia.

LOPEZ, Editor.—Rambla del Mitj, 20.

Barcelona: Imp. de Lluís Tasso, Arch del Teatro. 71 y 23.

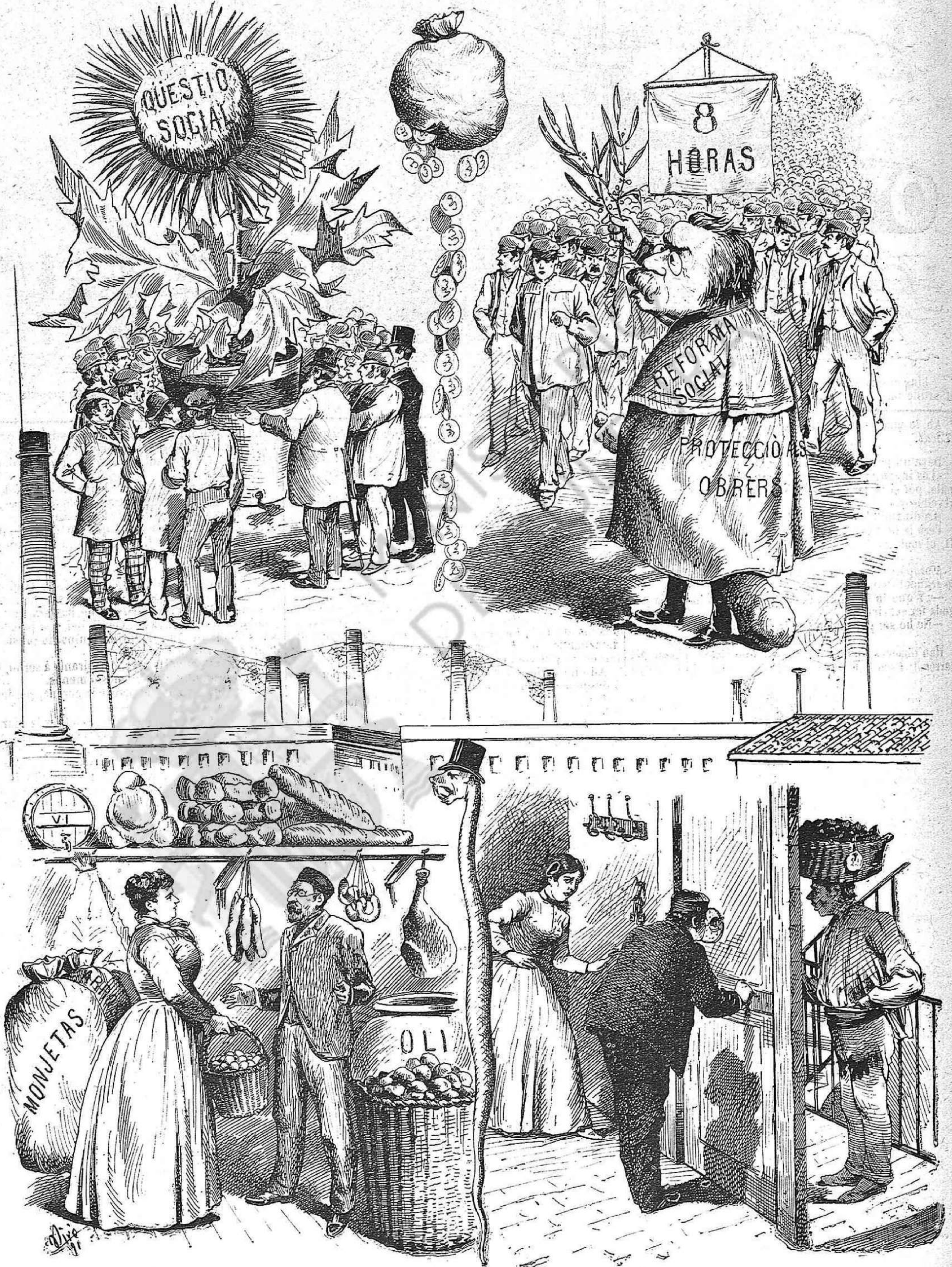
LA QÜESTIÓ SOCIAL.

RESÚM GENERAL.

Diguin lo que vulguin, s' ha de confessar que la qüestió es molt *espinosa*.

LO GOVERN Y 'LS TRABALLADORS.

Sota la capa de la amistat, hi amaga 'l garrot de la reacció.

LOS PREVISORS.—DESPRÉS DEL 1.º DE MAIG.

—¿Qué 'n farém ara de tanta vianda?
 —No 'ns queda altre recurs que convidar á dinar á tots los vehíns del barri,
 á veure si entre tots 'ns ho menjem.

DURANT LO 1.º DE MAIG.—GENT ESPANTADISSA.

—¡Ay, Pepa del méu cor!
 —¡¡No obris!!... ¿Qui hi ha?
 —¡Sembla qu' es un de la *mano negra*!